

Aydın

Kalemler

Kerkük'te İlkel Halk Rafinerleri

Dünyanın hiç bir yerinde Kerkük'te olduğu gibi petrol kent içinde görülmemiş; hep şehirlerin dışında, uzaklarda bulunmuştur. Aynı zamanda dünyanın hiç bir tarafında Kerkük'te olduğu gibi kendiliğinden yer yüzüne çıkmamış; ancak sondaj çalışmalarıyla çok derinlerden çıkartılmıştır.

İşte yalnız Kerkük şehri dahilinde yer yüzüne çıktığı görülen petrolün ilk imtiyaz hakkı bundan dört yüz yıl önce 1 muharrrem 1049 tarihli beratla, o bölgede arazileri bulunan Kerkük'lü Türkmen Neftçi ailesine verilmiştir. Bir ara başkalarının bu hakka tecavüzleri sebebiyle hicri 1196 tarihinde sâdir olan ikinci bir fermanla evvelki beratın mazmunu teyid edilerek tecavüzün önlenmesi hususunda sorumlulara kesin emirler verilmiştir.

Bu siyah ham petrol vaktiyle Babagürğür semtinde tulularla doldurularak halka satılırdı. Halk ta bunu ilkel hâliyle testilere depolar, lüzum duyduka yakıt olarak kullanırdı.

Yerti halk, âdet edindiği üzere neft testileriyle yan yana koydukları su testilerinden birini kısın ekmek pişirdikleri zaman, tandırda arta kalan kâllül ateşin üzerine koyarak, sabah namazına hazırlandıklarında bu ilik su ile abdest alır, gusül çıkarırdı.

Rivayete göre aynı şeyi tekrarlayan Dâniyal Nebi caminin imamı bir defasında yanlışlıkla tandıra su testisi yerine neftle dolu bir testiye koyar. Sabahleyin su zanniyle çıkardığı neftin, ateşin hararetiyle sâf ve beyaz bir hâl aldığı görerek bunu, eskiden kullandığı o siyah ve ham neft yerine kullanmayı deneyince iyi bir buluşa varır.

Bu keşfi öğrenen bir kısım sermaye ve sanat sahibi kişiler, şehrin kazancı ustalarına, eşi görülmemiş çok büyük iki kocaman bakır kazan ismarlayarak, bunlardan birini şehrin Korya semtinde, diğerini ise Kırmızı Kılıse civarında uygun sehpalet üstüne kurup, içlerine doldurdıkları ham petrole iyice kaynattıktan sonra kablara koyarak "Birinci Neft" adıyla halka satmaya başlarlar. Bu ad bir ara atalar sözüne geçerek "Bu birinci nefti öz çıraşına koy" biçiminde, birisi çürük malını veya önemsiz bir ihşanı değerli göstererek başkasına kıymetli bir mükâbil karşılığında minnet ederek yutturmak istediğinde söylerler ... Neyse gelelim sadade :

Birer küçük rafineri andıran bu tasfiyehaneler Kerkük'te 1940 li yıllara değin işletilmiş olup, zaman ve zemine göre önemli sanayi tesislerinden sayılırdı. Bu kazanlarda tasfiye edilen bir kaç bin litre neft, halkın o zamanki yakıt ihtiyacına cevap verebilmekte idi.

Bir ara Tuzhurmatu kasabasında da halkça kurulmak istenen benzeri kazanları, büyüklüğü ve ağırlığı nedeniyle oraya taşımak zor, hatta imkânsız olduğundan ora halkının Kerkük'ten götürdükleri meharetleli kazancı ustaları, özel alet ve edevatlarıyla oraya giderek aynı kazanların bir benzerini yapmışlardı.

Yazımızın başında sözünü ettiğimiz neftçi ailesinin efradı, 1926 yılında işgal güçleri tarafından çıkartılan petrol konusunda ihtilâfe düşerek tarihi imtiyaz haklarından feragat eder olmuşlardı.

Hatta, Babagürğür dağlarından Korya neft madenine sızan ve sekiz hisse itibariyle malik oldukları altı hisseyi bile kullandırmayı sonradan ihmal etmişlerdir. İcarde bulunan bu hisseler 1970 de el koyan valilik aleyhine taviz davası açan müstecirler, kesinleşen mahkeme kararı ile davayı kazanmışlardır.

Hak sahibi nefçilere gelince bunlar, aralarında yeniden baş gösteren uyumsuzluk nedeniyle ve maddî değeri de önemli ölçüde düşen bu ilkel hisseleri hâliyle terketmişlerdir.

Denilmeğe değer ki bu hisseler aslında sekiz sehim itibarile bir payı vakfe, bir payı hazineye ve geri kalan altı payı da neftçi ailesine aitir. Günümüzde bunun maddî kıymeti pek bulunmamakla birlikte, millî varlık bakımından manevî değeri çok büyük ve önemlidir.

(AKTARMACI)

Gerçek Maden, Gerçek Türkmen

İsam TERZİBAŞI

Gerçek maden dediğimizde kökü temiz, saf ve asil bir maden kast ediyoruz. İçine hiçbir şey katılmayan bir maden. Bu maden üzerinde elektronik cihazlarla deneyimler yapmakla, onun gerçek olup olmadığını ancak anlayabiliriz.

Biz, çevremize baktığımızda o temiz ve saf madeni bulmakta çok zorlanıyoruz. Ama, ararsak buluruz o madeni. Bunun de sebebi ya o gerçek maden esasından temiz ve saf değil, ya da başka eller o madenle oynamış.

Evet arkadaşlar, maden üzerinde çeşitli deneyimler yapılır, çünkü maden bir maddedir. Gerçekten bir insanın şimdi de insana gelelim. Gerçekten bir insanın madenini kısa bir zamanda değerlendirmek çok

zordur. Çünkü insanın madeni normal bir maden değildir ki; üzerinde elektronik cihazlarla deneyimler yapılsın. Ama yine de insanın madeni zamanla görünür. Yani insan zamanla yaptığı işlerle değerlendirilir. İyi olsa iyi, kötü olsa kötü değerlendirilir.

Bizim Türkmen milleti içinde gerçek Türkmen bulmak zor değil.

Çünkü, Türkmen milleti temiz ve saf bir millettir. Bazı Türkmen'in madenine başka eller karışmış olabilir. Ama, o insanın gerçek durumuna bakılırsa madenine başkalarının elleri karışan, insanın durumuna, o insan haline çok yazar ve milleti karşısında kendini suçlu görür. Elbette bir gün gelir o

insanlar kendilerini ve çocuklarını kurtarır. Eğer kendilerini millet önünde kurtarmak istemiyorsa arka da bıraktıkları çocukları düşünelimdirler. Her insan yanlışlık yapar, bu da ayıp değil. Ama, o insan yaptığı yanlışlıktan ders almıyorsa ve hep yanlışlığına devam ediyorsa onun için sadece ayıp değil. Başka anamlarda verir. Ama eğer biz yazarsak bizim için ayıp olur. İki yüzünlük namertlerin işidir.

Türkmenler safır ve saf kalacaktır. Kendinize dönün buluşık Türkmenler. Madeninizi unutmayın. Sizler safsınız ve saf kalmazınız duyarsınız.